UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens ab Anno Redemptoris DCC.XIV. perducitur vsq[ue] ad Annum DCCC.XLII. quo & orta hoc sæculo in Oriente, debellata est penitus Iconoclastia; vt planè qui Tomum hunc Panopliam dixerit aduersus impios Iconoclastas, veritatis scopum attinget, Continet annos C.XXVIII.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 800. Leonis III. Pap. Annus 5. Irenes Itervm Imp. Annus 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15233

Visual Library

Tranſl. S. Liborij.

altare conſecrans, adorandas in eo reliquias Protomartyris Stephani, quas ſecum Roma detulerat, collocauit fiducialiter id Principi promittens, quod oratorium illud tanti Martyris patrocinio munitum non vlterius paſſurum foret iniuriam quam ipſo reſerente prius ei contigiſſe cognouit, vt videlicet ob incolarum loci perfidiam & odium in Chriſtianam religionem aliquoties igni traderetur. Et ob hanc maximè cauſam eaſdem reliquias ibi rogatu Imperatoris recondidit, non ſine effectu congruæ fiduciæ ſponſionisque ſuæ, cùm nihil tale poſtmodum illic perpetratum eſſe certiſſimum ſit. Hoc igitur ordine Paderbornenſis Eccleſiæ ſedes Epiſcopalis tam Imperatoris ſanctione, quàm Apoſtolica benedictionis auctoritate primitùs conſtituta, ob cauſam ſuperius memoratam commendata fuit aliquandiu tuitioni præſulum Capellæ Orientalis Franciæ, quod ſermone barbaro Vuirtzburg appellatur. hæc de his auctor.

INVISIT LEO PAP. CORPVS S. SEVERINI.

Contigit etiam vt cùm eſſet in itinere, pertranſiens Coloniam, licèt feſtinus ad Carolum properaret, ibi tamen ſubſiſtit, & ingreſſus in Eccleſiam ſancti Seuerini, cuius corpus haud pridem in domum ſuam fuerat reſtitutum illic orauit. Habet enim iſta auctor qui de eius translatione ſcripſit hiſtoriam, aitque: [a] *Cùm Roma præfatus Pontifex Leo profectus propter pœnas iniuſtè ſibi illatas, ad Imperatorem Carolum migraret in Franciam: deuenit ad locum, quo viri* DEI *Seuerini corpus venerabile requieſcit, ibiq; præter morem, quem in via ſeruauerat, oratum Eccleſiam introiuit: comites autem eius mirantes, cauſam huiuſmodi ſciſcitabãtur. Quibus ille: Loci (inquit) huius defenſor dominus eſt: ideò non auſus ſum illam præterire inſalutatam. Hinc ergo conſuetudo ciuibus inoleuit vt vno die per ſingulas hebdomadas ad ſancti* SEVERINI *ſepulchrum veniant; & vt per totam hebdomadam eius patrocinio fulciantur, ſupplici deuotione depoſcunt.* Hæc de his ibi.

[a] Apud Surio. 5. die 23 Octobr. in Tranſl. S. Seuerini.

Hoc eodem anno idem Leo Papa dedicauit capellam à CAROLO MAGNO conſtructam in Eresburg, eumdemque locum eiuſmodi priuilegio muniuit [b].

[b] Extat ap. Regeſtum Innoc. IV.

*eo ſeruus ſeruorum Dei, Carolo Magno * Romanorum Imperatori.*

* Regi Francorũ

Pia tuæ petitioni per omnia congaudentes, quod iubes annuere non tardamus. Igitur hunc montem Eresburg, quem expugnatum cum tota Saxonia Deo obtuliſti, & per nos beato Petro conſecrâſti, liberum ab omni humana poteſtate eſſe, & fratrum inibi ad Chriſti ſeruitium adunatorum ditioni tantummodò parere cenſemus. Qui ne aliquid in hoc impedimenti patiantur, neue Regni veſtri inuaſoribus aliqua rebellandi fiducia præparetur: ſub anathemate, ſancti Petri auctoritate, interdicimus, ne quis vnquam bellica in ipſo monte præſidia collocare, aut per te collata prædia, aut decimas circa montem per duas Saxonicas raſtas, quas illuc delegaſti, audeat diripere. Hæc conſeruantibus ſit pax in Deo Patre, infringentibus excommunicatio, & à beatorum collegio ſit ſeparatio in æternum. Dat. Eresburg per manus Ioannis Bibliothecarij & Cancellarij Eccleſiæ Romanæ viij. *Kal. Ianuar. anno Domini ..... Leonis III. quarto, Indictione * ſeptimâ, die dedicationis Capellæ in Eresburg. De Saxonia oblata à Carolo Magno S. Petro ſunt etiam litteræ Gregorij Papæ ſeptimi ſuo loco recitatæ.*

* octaua

XII. HIEROSOL. PATRIARCHA CLAVES S. SEPVLCHRI AD CAROLVM MITTIT.

Eodem pariter anno Patriarcha Hieroſolymorum per ſuum monachum miſit ad Carolum Magnum ſacroſancti ſepulchri Redemptoris noſtri claues, quem dimittens ipſe Carolus, Zachariam presbyterum illi adiunxit: qui dona ad loca illa ſancta deferret. hæc Annales Francorum. Innotuerat in Oriente etiam tanti Regis Chriſtianiſſimi pietas atque potentia, adeò vt ad hunc vnum reſpicerent omnes, tanquam vnicum Chriſtianæ religionis, temporibus iſtis perditiſſimis quibus ſub Sarracenorum iugo gemebant, decus & ornamentum. Porrò pro reſtauratione Eccleſiarum Hieroſolymorum Carolus collectam more maiorum indixit. Eſt eadẽ re titulus in eius Capitularibus his verbis inſcriptus: [c] De eleemoſyna mittenda in Hieruſalem, propter Eccleſias Dei reſtaurandas proximo Natali Domini. ipſum verò decretum ſeu capitulum excidit.

[c] Capit. li. 4. in appẽ. cap. 31.

IESV CHRISTI
Annus 800.

LEONIS III. PAP. Annus 5. IRENES ITERVM IMP. Annus 4.

OCTINGENSIMVS Redemptoris noſtri illuceſcit annus octauæ Indictionis, ad cuius finem Carolus Magnus Romam ſe contulit, vt Eccleſiam illam importunis factionibus perturbatam in ſecuritatem priſtinam reſtitueret. Sed quæ iſta præceſſerint, quibusque iter hoc [illegible] contulerit in Italiam, primò dicendum. Cogitans Romam Carolus, optauit ſecum ducere Albinum Flaccum virum prudentiſſimum, qui tunc Turonenſem Abbatiam [illegible] bat. Sed renuit ipſe, hæcque ad eumdem reſcripſit inter alia [d]: *Sed de hoc quidem mihi imperare voluiſtis, me ſum [illegible] ſentia Turonica tecta auratis Romanorum arcibus præponere. [illegible] veſtram legiſſe prudentiam Salomoniacum illum eloquium: [illegible] est, inquit, ſedere in angulo domatis, quàm cum muliere litigioſa in domo communi, & vt pax dictat: Magis ferrum [illegible] quàm fumus.* ita planè alludens ad Leonem Pontificem ferro excæcatum. Pergit autem: *Turonis enim fumoſis tectis contenta, Deo donante per veſtræ bonitatis prouidentiam in pace permanet. Roma verò, quæ fraterna diſcordia initiata eſt, [illegible] ſenſionis venenum hucuſque tenere non ceſſat, veſtræque venerandæ dignitatis potentiam ad huius peſtis cognoſcendam [illegible] dulcibus Germaniæ ſedibus feſtinare compellit, &c.* Scripſit, inquam, videntur iſta dum Carolus Romam cogitaret anno ſuperiori, cùm nondum miſſus in vrbem Leo eſſet, de quo in fine epiſtolæ,

Qui triſtis venit, redeat iam lætus ad Vrbem
Per pia dona patris, conſilium[que] ſacrum.
Quod petit inueniens, quicquid ſperauit adeptus,
Hinc Chriſto laudes hymnidicans reſerens.

Cùm vero accepiſſet Albinus iam Carolum Romam verſus iter arripere, ipſi in via occurrendum putauit. Sed quæ ista præceſſerint, habent veteres Annales Francorum in vita eiuſdem Caroli Magni ipſum hoc anno celebraſſe ſacrum diem Paſchatis in Cétulo ſeu Centula apud S. Richarium [illegible] illic inſigne monaſteriũ, quod eius gener Angilbertus ſiue Engelbertus (vtroq; modo apud antiquos ſcriptus reperitur) erexit, vbi poſtea præfectus Abbas vitã duxit Angelicã. Aderat vnà cũ Carolo tunc inter alios Albinus Flaccus qui & Alcuinus, illicq; dum degeret, ſcripſit vitam eiuſdem S. Richarij Confeſſoris, in qua ita ad ipſum Carolum præfatus eſt epiſtola nuncupatoria.

Domino ſemper venerabili ſemperq; deſiderabiliſsimo, [illegible] ctæ Eccleſiæ tutori, gratiâ Dei ſemper Auguſto Carolo [illegible] tis perpes amicus Albinus, adiectum eſt poſtea nomen [illegible] ſti, quod conſequutus eſt anno ſequenti.

Remorante veſtræ excellentiæ pietate in loco ſancto & nunc venerabili Centula, cuius & ego veſtra gloria ſeruus, veſtra [illegible] veſtigia ibidem proſequutus, aliquantiſper commorarer. [illegible] rauit a tem meam vir magnus in Chriſto, dominus & [illegible] Abbas Angelbertus, quo in laudem Conditoris, quàm mirabilis ſemper apparet in electis ſuis, quendam libellum ſtilo ſimpliciori [illegible] de vita ſanctiſſimi ac verè magnifici Confeſſoris Richarij [illegible] annotarem, &c. adiecit ad finem præfationis more [illegible] ſtichon, de eo quod illo libello continetur, in hunc modum:

Geſta ſacerdotis magni tenet iſte libellus
Richarij, cuius Centula corpus habet. Scripſit & idem

Albinus [g] vitam quoque Vuillembrordi, qui & Clemens dictus, quæ extat, & alia plura id genus.

Sed redeamus ad Carolum qui recedens è Centula per littus Oceani venit Rotomagum, inde per Sequanã profectus eſt ad ſepulchrum ſancti Martini orationis cauſa, vbi & defunctam pridiè nonas Iunij Luitgardem coniugem ſepeliuit, piam valdè fœminam S. Liobæ virginis obſeruantiſſimam, cuius res geſtæ ſcriptis mandare [illegible] Poſt hæc habet conuentum generale Moguntiæ [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Italiam verſus arripuit: Rauennam cum peruenilſet, ibi ordinata expeditione in Beneuentanos, poſt ſeptem dierum inducias Romam verſus dirigit iter, præmiſſo exercitu cum Pipino filio aduerſus Beneuentanos in Romanã Eccleſiam tunc infeſtos. Romam verò peruenit ad octauum Kalendas Decembris.

III. Quomodo autem exceptus fuerit ab ipſo Leone ſummo Pontifice, ex Francorum ſæpè citatis Annalibus ita fideliter reddimus: *Pridie (inquiunt) quam Carolus Romam veniret, Leo Papa apud Numentum occurrit, & eum magnâ veneratione ibidem ſuſcepit. Poſt cœnam quâ ſimul refecti ſunt, ibi illo manente Pontifex ad Vrbem proceſſit. Poſteroq́; die miſſis obuiã Romanæ vrbis vexillis, ordinatis etiam atq; diſpoſitis per congrua loca tam peregrinorum quàm ciuium turmis, qui venienti laudes dicerent: ipſe Leo cum clero & Epiſcopis equo deſcendentem gradusq; aſcendentem ſuſcepit, dataq́; oratione, in baſilicam beati Petri pſallentibus cunctis introduxit. Facta ſunt hæc octauo Kalendas Decembris. Poſt ſeptẽ verò dies, Rex concione vocatâ, cur Romam veniſſet omnibus patefecit. Et exinde quotidie is propter quæ venerant facienda operam impendit. In quibus vt maximum, ita difficillimum erat, quod primò inchoatum eſt, de inueſtigandis videlicet quæ Pontifici obijciebantur. Qui tamen poſtquàm nullus eorumdem criminum probator eſſe voluit, coràm omni populo, in baſilica B. Petri Apoſtoli Euangelium ferens, ambonem conſcendit, inuocatoq́; ſanctæ Trinitatis nomine, de obiectis ſe criminibus iureiurando purgauit.* hæc Annales ſub Ludouico Caroli Magni filio ſcripti, & ex alijs, à quibus vita Caroli Magni contexitur.

IV. Sed quod ait: Poſtquam nullus eorumdem criminum probator eſſe voluit, alij habent, Probator exiſteret. Hæc autem quomodo ſe habuerint, apud Anaſtaſium ſatis accuratè ita narrata reperies: *Fecit Carolus Magnus in eadẽ Eccleſia congregare Archiepiſcopos, & Epiſcopos, Abbates & omnes nobiles Francorum, atq; inclytos Romanorum, & ſedentes pariter tam magnus Rex quàm beatiſſimus Pontifex fecerunt reſidere ſanctiſſimos Archiepiſcopos, Epiſcopos & Abbates, ſtantibus reliquis ſacerdotibus & Optimatibus Francorum & Romanorum, vt crimina quæ aduerſus almum Pontificem dicta fuerant, examinarẽt. Qui vniuerſi Archiepiſcopi & Epiſcopi & Abbates vnanimiter audientes dixerunt: Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, iudicare non audemus: Nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo iudicamur, ipſa autem à nemine iudicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit: ſed ſicut ipſe ſummus Pontifex cenſuerit, iubeat, canonicè obedimus. At venerabilis verò Leo Præſul inquit: Prædeceſſorum Pontificum veſtigia ſequor, & de talibus falſis criminationibus quæ ſuper me nequiter exarſerunt, me purificare paratus ſum.*

Aliâ verò die in eadem Eccleſia B. Petri Apoſtoli, in eorũ præſentia amplectẽs venerabilis Pontifex ſancta Chriſti quatuor Euangelia, coràm omnibus aſcendit ambonem, & ſub iureiurando clarâ voce dixit: Quia de iſtis falſis criminibus quæ ſuper me impoſuêre Romani, qui iniquè me perſecuti ſunt, ſcientiam non habeo, nec talia egiſſe me cognoſco: Et hoc peracto, omnes Archiepiſcopi, Epiſcopi & Abbates, & cuncti clerici litaniâ factâ, laudes dedere Deo atq; Dei Genitrici ſemperq; Virgini Mariæ dominæ noſtræ, & B. Petro Apoſtolorũ Principi omnibuſq; ſanctis Dei. Habetur autem totidem verbis concepta ipſa formula purgationis à Leone Pontifice facta in hunc modum:

V. *Notares eſt fratres cariſſimi, malos aduerſum me homines inſurrexiſſe, meq; ac vitam meam grauiſſimis criminibus infamaſſe. Cuius rei cognoſcendæ gratiâ clementiſſimus hic ac ſereniſſimus Rex Carolus vnà cum ſacerdotibus ac Principibus ſuis in hanc Vrbe ſe contulit. Quamobrem ego Leo Pontifex S. R. E. à nemine iudicatus, neque coactus, ſed meâ voluntate impulſus purgo me, præſentibus vobis coram Deo & Angelis eius qui conſcientiam nouit, & beato Petro principe Apoſtolorum, in cuius conſpectu conſiſtimus, neque ſceleratas res quas mihi obijciunt perpetraſſe, neque perpetrari iuſſiſſe, Deum teſtans, in cuius iudicium venturi ſumus, & in cuius conſpectu conſiſtimus. Et hoc facio, non legibus vllis obſtrictus, neq; hanc conſuetudinem aut decretum in ſancta Eccleſia ſucceſſoribus meis & fratribus Coepiſcopis imponere cupiẽs, ſed vt certius iniquis vos ſuſpicionibus liberẽ.* hæc ex ſacris ritibus Romanæ Eccleſiæ prodita ſunt. Porrò hæc ibi geſta traduntur ante Natalem diem Domini.

VI. Qui autem annos Redemptoris à Natali die Domini auſpicari ſunt ſoliti, in ſequentem reijciunt annum coronationem ipſius Caroli Magni in Imperatorem, quæ ipſo die Natali Domini facta eſt; qui autem à Kalendis Ianuarij initium anni ſumere conſueuerunt (vt & nos facimus) hoc certè anno ipſam ponere neceſſe habent. de qua hæc apud Anaſtaſium leguntur: *Poſt hæc adueniente die Natalis Domini noſtri Ieſu Chriſti, in iam dicta baſilica beati Petri Apoſtoli omnes iterum congregati ſunt, & tunc venerandiſſimus almificus Pontifex manibus ſuis proprijs pretioſiſſimâ coronâ coronauit eum. Tunc vniuerſi fideles Romani videntes tantam defenſionem & dilectionem, quam erga ſanctam Romanam Eccleſiam & eius Vicarium habuit vnanimiter altiſonâ voce, Dei nutu atq; beati Petri clauigeri regni cœlorum exclamauerunt, CAROLO PIISSIMO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO, PACIFICO IMPERATORI VITA ET VICTORIA: Ante ſacram Confeſſionem beati Petri Apoſtoli plures Sanctos inuocantes, ter dictum eſt ab omnibus, & conſtitutus eſt Imperator Romanorum. Illicò ſanctiſſimus Antiſtes & Pontifex vnxit oleo ſancto Carolum & excellentiſſimum filium eius Regem, in ipſo die Natali Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Theophanes verò coronatum tradit Carolum à Romano Pontifice Kalẽdis Ianuarij Indictionis nonæ, verùm errore labitur, Latinis omnibus aduerſantibus.

VII. Non omiſit idem Imperator iuramento tunc ſe obligare Romanæ Eccleſiæ defenſorem; quod iuſiurandum his verbis concipi à poſteris etiã conſueuit: *In nomine Chriſti ſpondeo atq; polliceor ego Carolus Imperator coram Deo & beato Petro Apoſtolo, me protectorem & defenſorem fore huius S. Romanæ Eccleſiæ in omnibus vtilitatibus, quatenus diuino fultus fuero adiutorio, prout ſciero, poteroq́;* hæc in ſacrorum libro rituũ, quem vetuſtas Romanum Ordinem, appellauit. Dum agit de eodem à Leone coronato Imperatore Eginhardus, id ipſo Carolo nihil præſciente factum affirmat atque ait: *Romam veniens propter reparandum qui nimis conturbatus erat Eccleſiæ ſtatum, ibi totum hiemis tempus protraxit, quo tempore Imperatoris & Auguſti nomen accepit, quod primò tantum auerſatus eſt, vt affirmaret ſe eo die, quamuis præcipua ſolemnitas eſſet, Eccleſiam non intraturum fuiſſe, ſi conſilium Pontificis præſcire potuiſſet. Inuidiam tamen ſuſcepti nominis, Conſtantinopolitanis ſuper hoc indignantibus, magnâ tulit patientiâ, vicitq; eorum contumaciam magnanimitate, quâ eis proculdubio præſtantior erat, mittendo ad eos crebras legationes, & in epiſtolis fratres eos appellãdo.* Quinam autem iſti fuerint, idem auctor ſuperius docet, his verbis:

VIII. *Imperatores etiam Conſtantinopolitani Nicephorus, Michaël & Leo vltro amicitiam & ſocietatem eius expetentes, complures ad eum miſere Legatos, cum quibus tamen propter ſuſceptum à ſe Imperatoris nomẽ, & ob hoc quaſi qui Imperium eis ſurripere vellet, valde ſuſpecto fœdus firmiſſimum ſtatuit, vt nulla inter partes cuiuſlibet ſcandali remaneret occaſio:* ſubijcit idem auctor petitum tunc à Leone Pontifice, ſicut anteà factum fuerat ab Hadriano, vt idem Carolus Imperatoriâ veſte vteretur, chlamyde ſcilicet, ait enim: *Peregrina verò indumenta quamuis pulcherrima reſpuebat, nec vnquam eis indui patiebatur, excepto quod Romæ ſemel Hadriano Pontifice petente, & iterum Leone ſucceſſore eius ſupplicante, longâ tunicâ & chlamide amictus, & calceis Romano more formatis, induebatur,* hactenùs Eginhardus, qui cùm eſſet à ſecretis eidem Carolo Magno, rei geſtæ interfuiſſe putatur.

At non ipſe tantùm & Anaſtaſius de collata per Leonem Romanum Pontificem Imperiali dignitate Carolo Magno ſunt teſtes, ſed & fatentur idipſum (vt vno verbo dicam) Latini omnes & Græci auctores, vtpote de re haud intra parietes domeſticos geſta; ſed in ipſo orbis theatro, Vrbe Romana, in ampliſſima baſilica Vaticana, non ſolũ Romanis ipſis præſentibus atq; ſpectantibus, ſed quotquot ex toto Chriſtiano orbe ſolerent illuc religionis causâ cõfluere, peregrinis & ipſis, quos idem Carolus ſecum duxerat exercitibus.

IX. Rem tantam conſiderans, tu velim Lector, in primum auctorem horum omnium bonorum conijcias oculos, in ipſum omnipotentem Deum optimum maximum, ſciasq́; ſecundũ diuinum illud oraculum [a]: *Quod dominatur excelſus in Regno hominum, & cuicumq; voluerit dabit illud, & humilli-*

Marginal notes: [...] RECE[...] [...]TVS CA[...] [...]OLVS IN [...]RBEM [...]VENIENS. — [...]ONIS [...]PTA [...] INNO[...] [...] PRO[...] [...]ONITVR [...]MVTI[...]ENDA. — [...] PAP. [...]ELICI[...] [...]SE PRA[...] [...]ENTIA [...]RGAT. — [...]ORM. [...]A PVR[...] GATIO[...] [...]NIS LEO[...] [...]NIS PAP. III. — CAROLVS MAGNVS CORONATVR IMPERATOR. — DEFENSOREM SEMPER FORE PROFITETVR ROM. ECCLES. — IMPERATORES CONST. CVM CAROLO MAGNO QVÆRVNT PACEM. — DE IMPERIO COLLATO CAROLO TESTES. — A DEO DARI REGES. [a] Dan. 4.

num hominem conſtituet ſuper eum. & quod ipſe verbis iſtis confirmat: *Per me Reges regnant, per me Principes imperāt:* [a Prou. 8.] intelligaſq; pariter, tanta iſta graui diuini iudicij ſtatera penſari, nec quicquam poſſe ſibi ſumere homines quantumlibet violenti, niſi ipſe rerum Dominus [b] dederit; de [b Ioan. 19] his enim hæc ſunt diuina eloquia: [c] *Regnum à gente in gentem transfertur propter iniuſtitias & iniurias & contumelias & diuerſos dolos.* [c Eccl. 10.] & datur à Deo (ſi meruerit populus) optimo Principi. Secundùm quod ibidem ſcriptum eſt: [d] *In manu Dei poteſtas terræ, & vtilem rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper illam.* [d Ibidem.] Id quod ipſe Redemptor dixit: [e] *Auferetur à vobis Regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* [e Mat. 21.]

Hæc idcirco propoſuiſſe voluimus, ne quod per miniſterium hominis factum apparet, id humanitùs, & non diuinitùs actum putetur. Dei autem id fuiſſe conſilium, ſatis perſpicuè declarunt euenta, ſecundùm [f] veram illā Gamalielis in concilio Iudæorum ſententiam: *Si eſt ex hominibus conſilium hoc aut opus, diſſoluetur; ſi verò ex Deo, non poteritis diſſoluere illud.* [f Act. 5.] Quod igitur id quod per Leonē Pontificem factum eſt, vt tranſlatum ante Occidentale Imperium in Orientem reuocatum fuerit in Occidentem, & ſemper ſteterit & hactenus perſeueret: nonniſi diuino cōſilio id factum eſſe, vel fieri potuiſſe, nemo prudens inficias ire poterit. Sed & quod totum id ſit opus Dei, vtique vt quod factum eſt, ita fieret per Romanum Pontificem totius Chriſtianæ religionis Antiſtitem, æquè diuina diſpoſitio fuit.

DIVINA DISPOSITIONE TRANSLATVM IMPERIVM IN OCCID.

X. Quis enim negandum putet conceſſum Chriſti Eccleſiæ, quod ſcimus traditū Synagogæ? in qua Deus per miniſterium ſacerdotum, vt voluit abſtulit, & tranſtulit Regna, nouoſque diuinæ ex voluntatis arbitrio Reges inſtituit. Ita per Samuelem primum Iudæorum Regem Saulē creari [g] voluit, & per eundem ex ipſo in Dauidem [h] transferri. [g 1. Re. 9. 10.] ſic & per Eliam [i] & Eliſæum tranſmitti Regnum è domo Achab in Iehu, [h 1. Re. 16] & reſtitui illud rurſum per Ioadam [k] ſacerdotem. [i 3. Reg. 19] [4. Reg. 9.] [k 2. Par. 23.] Sic pariter etiam externum Regnum Syriæ diſponi voluit per Eliam, dum iuſſit ei, vt Hazael [l] famulum Regis Benhadab vngeret Regem Syriæ. [l 3. Reg. 19]

Secundùm ergo quod dictum eſt à Domino ad Ieremiam [m]: *Conſtitui te hodie ſuper Gentes, & Regna, vt euellas & deſtruas & diſſipes, plantes & ædifices.* [m Ier. 1.] impleri id voluit in Eccleſia ſua, de qua myſticè dictum [n]: *Maior erit gloria domus huius quàm primæ.* [n Agg. 2.] nempe præſtantiorem fore Eccleſiæ gloriam quàm Synagogæ. Sed & miniſtros nouæ legis longè ſuperare gloriæ ſplendore miniſtros antiquæ legis, firmiſſima aſſertione Paulus [o] docuit verbis illis: *Si miniſtratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita vt non poſſent intendere filij Iſraël in faciem Moyſi propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur: quomodo non magis miniſtratio Spiritus erit in gloria? Nam ſi miniſtratio damnationis in gloria eſt, multò magis abundat miniſterium iuſtitiæ in gloria.* [o 2. Cor. 3.] Si igitur in veteri Teſtamēto per ſacerdotes ſeruos ſuos voluit Deus Reges inſtitui, & Regna transferri: quomodo non & id conceſſum ab eo dixerimus ſacerdotibus nouæ legis?

MAIOR GLORIA ECCLES. QVAM SYNAGOGÆ.

XI. Iſta quidem ex conuenientia; ex qua pariter aſſerendum, quòd cùm in Eccleſia (vt eſt omnium Orthodoxorum ſententia) ſuper omnes emineat viſibile caput Romanus Antiſtes, iureque ſemper prædicatus ipſe Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus; iſta per ipſum præſtari conueniens fuiſſe, quiſquis ſapiens affirmabit, conſentietq; æquè conueniens extitiſſe, translationem iſtā, de qua eſt ſermo, impleri potiſſimum debuiſſe per talem ſanctiſſimum Pontificem, mitiſſimum ſuper omnes homines, ſuper quē Deus præ cæteris oſtendiſſet omnipotentiam ſuam, eripiendo eum de manibus hoſtium, & ſanando immaniter trucidatum; quē & oculis orbatum & linguâ radicitùs præciſum, tanto miraculo videntem reddidiſſet atq; loquentē; cùm alioqui etiam per miniſtros aliquando, qui malè audirēt, ſuam in his perfici voluerit voluntatem; vti accidit de eo qui miſſus eſt vngere Iehu in Regem [p]: licèt enim putaretur inſanus, & diceretur falſa locutus: mouit tamen Deus animos eorundē qui talia de eo crederent ac prædicarent, vt eius dictis fidem adhiberent & obedirent, & quæ eſſent ab eo dicta, ſuo miniſterio adimplerent. tanta eſt vis diui- [p 3. Reg. 9]

DECEBAT PER S. LEONEM PAP. TANTA IMPLERI.

næ potentiæ, vt quæ Deus vult, per quem vult (qualiſcūq; is ſit) impleri velit, fruſtra omnibus repugnantibus.

Quod igitur (vti oſtendimus) cōueniens fuit per Leonem impleri, pariter decens fuiſſe in Carolo Magno expleri, nemo puto erit qui ſecus ſenſerit, vtpote viro piiſſimo, fortiſſimo, mitiſſimo, iuſtiſſimo, adijce & doctiſſimo, de Eccleſia Catholica, & ſtatu publico ſemper in omnibus optimè merito, optimis Chriſtianis Principibus in omnibus coæquando, & in multis etiam præferendo. Si cui igitur fuit iſtiuſmodi beneficium diuinitùs conferendum, per quem potiùs quàm per Leonem, & in quem meliùs quàm in Carolum? Sed & quando opportuniùs quàm hoc tempore? Iacebant abſq; poſſeſſore titulus [illegible] Occidentalis Imperij, à Græcis ob hæreſes, quibus pertinaciter inhæſiſſent, iuſtè Pontificia auctoritate ſublata: nec enim dignus eſt habitus Conſtantinus licèt Catholicus, & de Fide Catholica benè meritus videretur, cui reſtitui deberet, vtpote qui ablatos à prædeceſſoribus hæreticis Imperatoribus Archiepiſcopatus & Epiſcopatus, qui eſſent immediatè ſub iuribus Romanæ Eccleſiæ, & dempta eiuſdē amplisſima patrimonia, admonitus licèt per Hadrianum Pontificem, minimè reſtituere voluiſſet, ob quam cauſam [illegible] ſententiā excommunicandus eſſet, atq; hæreticus [illegible] nendus. Sunt iſta omnia expreſſa in fine epiſtolæ eiuſdem Hadriani Pōtificis ad Carolum Magnum data pro defenſione Nicæni ſecundi Concilij.

XII.

XIII. Sed quod conueniens fuiſſe dictum eſt, idem pariter vtile & neceſſarium etiam extitiſſe, ſi quis tempora poſteriora conſideret, non negabit. Quam deforme, & penitus indecens eſſet, vt Orientali Imperio in deterius, atque in ruinam penitùs prolabente, poſteriores qui fuerunt ſchiſmatici ab Occidentali Eccleſia diuiſi, ijdem dicerētur Occidentalis orbis Imperatores, cui nec religione communicarent? Sed quātò deformiùs vt idem [illegible] propagaretur in Turcas Chriſtianæ religionis infenſiſſimos hoſtes, in quos Dei indignatione, in vltionem populi ſchiſmaticorum, traditum eſt deſtruendum potiùs quàm regendum Orientis imperium? Quo nomine plurimas omnium bonorum auctori Deo optimo maximo gratias agendas eſſe, ſed & tantæ rei miniſtro Leoni Pontifici eſſe pariter perſoluendas, fidelis nemo negarit, niſi Nouator hæreticus, Catholicæ Eccleſiæ perduellis, & Romanorum Pontificum infenſiſſimus hoſtis, ſuomet iudicio condemnatus extra corpus Eccleſiæ exulare, qui communi totius corporis bono non gaudeat, ſed ſecundum illud Dauidicum [q]: *Peccator videbit & iraſcetur, dentibus ſuis fremet & tabeſcet.* doleat infelix, obtrectet, fumet, clamet, ſtridat, aduerſariumque ſtylum exacuat.

XIV. Quod autem ex conuenientia, vtilitate exigente, & neceſſitate poſcente, Deo volente, factum diximus, id ipſum ex inſita ipſi Romano Pontifici conceſſa diuinitus auctoritate fuiſſe impletum, pariter affirmamus. Neget [illegible] iſta: planè impius & infidelis ac rerum Eccleſiaſticarum penitùs rudis eſſe conuincitur. Conuertat ille oculos in antiquiorem Eccleſiam, quam dicimus Synagogam, & videbit Sacerdotes antiquæ legis eiuſmodi auctoritate floruiſſe; fuiſſeque apud eos concilium magnum Iudæorum pontificum ac primarij ſummiq; omnium ſacerdotum [illegible] nes quos inter alia poteſtas eſſet, de Regibus iudicare, & [illegible] cauſa exigeret, è throno dimitteret, & in eius locum alium ſubrogaret, quorum ampliſſimam poteſtatem Herodes tyrannus eius iudicio poſtulatus aliquando veritus, [illegible] modi concilium mutauit, occiſis illis, ſuffectis alijs, quos ſciret ſibi conſentientes, vt Ioſepho auctore, tomo primo Annalium, ſuo loco narrauimus. Dixeris ne tu, Chriſti Eccleſiam eiuſmodi poteſtate caruiſſe, quæ etiam in Synagoga vigebat? cùm ampliora chariſmatum dona collata fuerit ſemper aſſerta Chriſti Eccleſiæ quàm Synagogæ, [illegible] controuerſia vna omnium Orthodoxorum ſententia.

XV. Hanc poteſtatem eſſe in Eccleſia Dei, & in ipſo Pontifice primario reſidere, poſſeque ipſum, ſi cauſa poſtulet, Apoſtolicâ pleniſſimâ poteſtate infeſtum Eccleſiæ Regem ſiue Imperatorem deponere, inque locum ipſius alium & pium ſufficere, ex Dei verbo, iure diuino & legibus [illegible]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

neceſſariâ aſſumptione probari, exploratiſſimum eſt.

PETRO SVBDITI OMNES PRINCIPES. Si enim Chriſti verbo vnus in primis à Chriſto Redẽptore iuſſus eſt Petrus paſcere ſuas[a] oues, paſcere agnos: ex ouium Chriſti numero dimoueas neceſſe eſt Reges & Imperatores, ſi à Petri eos ſegreges paſtorali regimine atque cenſura; vt opus ſit inter[b] hœdos colloces, quos ab ouibus ſegregas; niſi velis eos potiùs inter leones, lupos, dracones, & alias feras beſtias numerare: ſed & de his æquè Petro dictum ſcias[c]: *Occide & manduca*. Verùm inter Chriſti oues recenſendos eſſe Principes omnes, nemo Orthodoxorum aut hæreticorum hactenùs dubitauit, cùm ſecùs ſentire nil aliud ſit, quàm eos inter reprobos collocare.

a Ioan. 21
b Matt. 25
c Act. 10.

XVI. Cùm igitur ſuperiori tomo, & alijs omnibus ſequentibus, doctrinâ & exemplis frequentiſſimè iteratis ſit clariſſima luce demonſtratum, Romanum Pontificem præſidere Patrem atque Paſtorẽ Eccleſiæ vniuerſæ, idq; ſemper fuerit à ſanctis Patribus cognitum, & declaratum, & præſenti ſæculo noſtro plurimorum ſcriptione librorum à veris Orthodoxis iiſdemque doctiſſimis aduerſus Nouatores hæreticos demonſtratum: ſi Pontifex Romanus eſt Paſtor, vtique & Principes oues illi ſubijci (ſi non inſanis) debeas affirmare, & ipſum his præeſſe debere, ſimul aſſerere. Ex quo ordine hierarchico neceſſariò ſequitur, vt ſi quæuis ouium erret, corrigenda ſit à paſtore. Et ſi error adeò ſit perſeuerans, vt non ſolùm nolit ipſa ſanari, ſed quærat alias perdere, planè fatui & non prudentis paſtoris erit, eam non extra gregem abijcere. Sed da aliquem non exiſtentem ouem, ſed mentientem, ouiumque pelle contectum lupum includere, quid aget paſtor? quid ipſi faciendum omnes alij ſuadebunt, niſi longè procul (quiſquis iſte fuerit) abijcere? nec eſt iſtud politicum ſtatum deſtruere, ſed perficere, & conſeruare.

XVII. Etenim natura docet hoc ipſum, vt præſidens animus corpori, ſectionem imperet putridi membri cuius ſit deſperata curatio[d]. Sumus nos inuicem membra, & omnes vnum corpus in Chriſto, in quo caput cæteris præſtare membris quis neget, & animam corpori imperare quis dubitet? diuinamque poteſtatem humanæ, cœleſtem terrenæ, ſpiritualem carnali præeſſe debere quis non affirmet? Ita Paulus, qui ad conſeruationẽ politici ſtatus hæc dixit: [e]*Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit*. de Principibus loquens. Sed idem dicit cunctis Chriſtianis ſimulq; Principibus[f]: *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis: ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri*. Idemque in omnes diſcolos vigilare Apoſtolicam diſciplinam ſic docet[g]: *Arma militiæ noſtræ non ſunt carnalia, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum*. & paulo pòſt: *In promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam*, &c. Et Petrus qui dicebat:[h] *Subiecti eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum, ſiue Regi quaſi præcellenti*, &c. Idem aduerſus malè iudicantes ſublimiores poteſtates[i]: *Oportet*, inquit, *obedire magis Deo quàm hominibus*. Et qui dixit Epiſcopis[k]: *Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè, & non dominantes in clero, ſed forma facti gregis ex animo*. Idẽ ipſe[l] Ananiam & Saphiram mentientes Spiritui ſancto interfecit ſpiritu oris ſui; vt intelligeret vnuſquiſque, ſic in diuinis verbis inſinuari humilitatem, vt velit Deus conſeruatam eſſe in omnibus poteſtatem.

d Rom. 12
e Rom. 13.
f Heb. 13.
g 2. Cor. 10.
h 1. Pet. 2.
i Act. 5.
k 1. Pet. 5.
l Act. 5.

XVIII. Hinc factum eſt vt Gregorius Magnus, idemq; eius nominis primus, mitiſſimus ſuper omnes homines, & corde humillimus, pro conſeruatione tamẽ bonorum xenodochij & monaſterij ipſos Francorum Reges Regno priuet, ſi quid ab iiſdem abſtulerint pijs locis. Nam in priuilegio conceſſo Auguſtodunenſi xenodochio, hæc ad finẽ ipſius habet[m]: *Si quis verò Regum, ſacerdotum, Iudicum, ac perſonarum ſæcularium hanc Conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcẽs, contra eam venire tentauerit, poteſtatis, honoriſq; ſui dignitate careat*. habet[n] in priuilegio conceſſo monaſterio S. Medardi Sueſſionenſi. Si igitur ob vnius hoſpitalis domus, vel monaſterij vnius inuaſa à Regibus bona, eis S. Gregorius Regno priuationem comminetur: quid agant ſucceſſores eius cùm viderint Reges & Imperatores vniuerſam Eccleſiam, ſiue bellorũ vi, ſiue hæreſibus peſſundare? vt non miteris ſi alter Gregorius eius nominis Secundus æquè ſanctus, Imperatorem hæreticum & inuaſorem rerum Eccleſiæ Romanæ in Oriente (vt vidimus) priuauerit iuribus Occidentalis Imperij, quæ hic Pontifex, de quo eſt ſermo, contulit meritiſſimo Carolo Magno Eccleſiæ defenſori.

m Greg. li. 11. epi. 10. Ind. 6.
n [illegible]

XIX. His offenſum crabronum examen excitatum exurgit, & exerto aculeo obuium quemque petit. Talis eſt Nouatorum huius temporis ſchola, cuius qui in hiſtorica facultate apud eos eſſe profitebatur antiſtes, commentarium[o] ſcripſit aduerſus eos qui aſſererent collatũ eſſe Occidentis Imperium per Romanum Pontificem in Carolum Magnum: quam quidem ſcriptionem ſi quis mendaciorum nuncupauerit officinam, proprio quidem titulo mendax opus inſcripſerit. Cùm neſcio an quis alius ſit inueniri huius temporis ſcriptor, qui plura, maiora, patentiora dicam & putentiora ac magis deformia, vnà ſimul in vno volumine, mendacia coaceruauerit. Qui iſta non credit, & figura hyperbolis, amplificationis cauſa nos vti exiſtimet; inſpiciat ipſe oculis eaſdem, tanquam in nundinis palàm expoſitas merces patentes omnibus factas. Qui enim huiuſdem officinæ abdita penetrauit, veritatis lucernâ ſingula perſcrutatus, quæ tenebrarum erant offuſa caligine quaſi eſſent non omnibus nota, iam aduerſariâ ſcriptione palàm fecit, & cunctis perſpicuè demonſtrauit vir doctiſſimus Bellarminus, hodiè Collegij Apoſtolici decus & ornamentum Cardinalis ampliſſimus, qui id quod conatus eſt, adeò eſt feliciter conſecutus, vt nobis vel alijs non ſit admodùm laborandum, ſed gratulandum potiùs, vti potentiſſimo vindici veritatis; agendæque gratiæ quod labore plurimo liberauerit immittendi falcem in adeò dẽſam immenſamq; mendaciorum ſiluam: nam contẽnendus eſt potiùs quàm confutandus ille, qui mendaciorum frigidus defenſor accedẽs, poſt collapſos tuba[p] Ioſue muros Iericho, leuem maceriem excitauit, quæ ſponte corruat, indigna penitùs, vt ad eius demolitionem iterũ buccina ſacerdotalis inſonet.

o Sygillat auctor Centuriatorum & eorum principem Matthiam Illyricum.
CONFVTATVS DEFENSOR FALSÆ REGIÆ IMMVNITATIS.
p Ioſue 6.

XX. Cùm igitur Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ totũ hoc, quod acceperunt, Occidentalis orbis Imperatores ſe conſequutos intelligant: par eſt vtriuſque Deo atque Apoſtolicæ Sedi gratos eſſe, non immemores, quod cuius facultatis eſt dare, eiuſdem eſt poteſtatis adimere, & prò Eccleſia ſancta ſua exurgere vindicem Chriſtum Dominum, qui eſt comminatus Hebræis: *Auferetur* ([q] inquit) *à vobis Regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum eius*. Quod quidẽ cum eis atque cum alijs Gentibus ſæpè factum, produnt ſæculis cunctis Annales. Sed magnâ Dei benignitate inde parta eſt Imperio Occidẽtali ſecuritas, vt maneat ſemper, quia ædificata eſt ſupra petram tanta molès ſtructuræ: quod[r] Domini verba demonſtrant, & exempla declarãt. Stetit enim immobile & inconcuſſum, percuſſum licet & exagitatum valdè Imperium Orientis, quamdiu eius inhæſerunt fundamenta petræ; vbi verò eadem ſæpè nutantia ſunt inde omninò dimota: mox totum corruit ingenti fragore, nec ampliùs exurrexit. Sed iam cœptam hiſtoriam proſequamur.

q Matt. 21
IMPERII SECVRITAS QVÆ.
r Matt. 7.

XXI. Quas autem tunc poſt coronationem idem Carolus oblationes obtulerit Romanis baſilicis, habes apud Anaſtaſium verbis iſtis: *Poſt celebrationem Miſſarum obtulit ipſe sereniſſimus dominus Carolus Imperator menſam argenteam cum pedibus ſuis penſantem libras .... Sed & in Confeſſione eiuſdẽ Dei Apoſtoli vna cum præcellente filio ſuo Rege & filiabus diuerſa vaſa ex auro puriſſimo in miniſterium ipſius ſancti penſantia libras .... ſed & coronam auream cum gemmis maioribus, quæ pendet ſuper altare, penſantem libras quinquagintaquinque, & patenam auream maiorem cum gemmis diuerſis penſantem libras triginta, & calicem maiorem cum gemmis & anſis duabus penſantẽ libras octo. item calicem communiorem fundatum cum ſcyphone penſantem triginta ſeptem libras: immò & calicem alium maiorem fundatum penſantem libras trigintaſex.*

CAROLI IMPERATORIS OBLATIONES DATÆ ECCLESIIS.

Obtulit & ſuper altare ſanctiſſimum beati Pauli Apoſtoli mẽſam argenteam minorem cum pedibus penſantem libras quinquagintaquinque cum diuerſis vaſis miræ magnitudinis, quæ ad vſum ipſius menſæ pertinent.

Item in baſilica Saluatoris Domini noſtri, quam Conſtantinianam vocant, obtulit Crucem cum gemmis hyacinthinis, quam

alumſicus Pontifex in Litania præcedere conſtituit, ſecundùm petitionem ipſius piiſſimi Imperatoris. item & altare cum columnis argenteis & ciborio, verumetiam & Euangelium ex auro mundiſſimo cum gemmis ornatum penſans libras . . . . .

* *Itē & in baſilica Dei Genitricis ad præſepe obtulit* ſcilumaca argentea maiora penſantia libras . . . .* hucuſque de oblationibus Caroli Imp. poſt hæc verò de exilio perditiſſimorum damnatorum hominum iſta ſubijcit.

XXII. EXILIVM SCELERATORVM. *Poſtmodum verò dum deducti fuiſſent iniquiſſimi illi maleſactores, videlicet Paſchalis & Campulus, & ſequaces eorum in præſentia piiſſimi domni Imperatoris, circūſtantibus nobiliſſimis Francis & Romanis, & omnes ſimul exprobrantes de malis ipſorum cōſilijs & operationibus, increpabat Campulus Paſchalem dicendo: Malâ horâ faciem tuam vidi, eò quòd tu me miſiſti in iſtud periculū & cæteri ſimiliter, alter alterum condemnans, manifeſtabant ſuum ipſorum reatum. Quos cùm tales iniquos cognouiſſet piiſſimus Imperator, in partes Franciæ miſit.* hucuſque de his apud Anaſtaſium.

Eodem autem die quo Leo Pontifex coram populo ſe purgauit [a]: *Zacharias presbyter, qui anno ſuperiori miſſus fuerat ad loca ſancta Hieroſolymam cum eleemoſynis, benè perfuncto legationis munere, cum duobus monachis, vno de monte Oliueti, altero de Saba monaſterio de Oriente reuerſus Romam venit, quos Ioannes Patriarcha ad Regem miſit: qui benedictionis causâ claues ſepulchri Dominici ac loci Caluariæ, claues etiam ciuitatis & montis Oliueti cum vexillo detulerunt. Quos Rex benignè ſuſcipiens, aliquot dies ſecum detinuit, & Aprili menſe ſequentis anni remuneratos abſoluit.* hæc ex Annalibus Francorum in vita Caroli Magni.

[a] Vita Caroli Magni hoc anno.

CLAVES S. SEPVLCHRI ET CIVITATIS HIERVSALEM MISSÆ AD CAROLVM.

XXIII. Scribit Eginhardus, ipſum Regem Sarracenorum Aaron dictum, dono dediſſe locum illum venerandi Sepulchri ipſi Carolo. ſunt enim hæc verba Eginhardi: *Cum Aaron Rege Perſarum, qui exceptâ Indiâ totā penè tenebat Orientem, talem Carolus habuit in amicitia concordiam, vt is gratiam eius omnium, qui toto orbe terrarum erant, Regum ac Pontificum amicitiæ præponeret, ſolumq; illum honore & amicitia ſibi colendum iudicaret; ac proinde cùm Legati eius, quos cum donarijs ad ſacratiſſimum Domini ac Saluatoris noſtri Sepulchrum, locumq; Reſurrectionis miſerat, ad eum veniſſent, & ei domini ſui voluntatem indicaſſent, non ſolùm quæ petebant fieri permiſit, ſed etiam ſacrum illum & ſalutare locum, vt illius poteſtati adſcriberetur conceſſit, & reuertentibus Legatis ſuos adiungens, inter veſtes & aromata, & cæteras Orientalium terrarum opes ingentia illi dona tranſmiſit, cùm ei paucos ante annos, eum quem tunc ſolum habebat mitteret elephantem.* hæc Eginhardus.

Sed de his monendus Lector, quòd cùm ſit de Carolo ſcriptum, quod recuperauerit Terram ſanctā, quod eiuſmodi claues acceperit: error ex eo natus, quòd id factum armis dixerunt alij. Sed nonniſi donatione Regis Sarracenorum id eueniſſe conſtat. Verū non hoc anno geſta ſunt iſta, cùm paucos poſt annos à miſſo elephante accidiſſe teſtetur: cùm tamen elephantis donum ſequenti anno contigiſſe, ſuo loco dicturi ſumus, vbi & de legatione ab eodē Rege miſſa ad Carolum agemus anno ſequenti.

Hoc anno quo expeditio Caroli Magni aduerſus Beneuentanos viguit, Grimoaldo Duce eidem refragante, contigit, quod Agobardus Archiepiſcopus Lugdunenſis narrat accidiſſe prodigioſum in Gallijs quod creditum opera Grimoaldi factitarum, ait enim: [b]

[b] Agobar. cont. inſulſam opin. vulgi de grand. & tonitr. in fine.

*Ante hos paucos annos diſſeminata eſt quædam ſtultitia, cum eſſet mortalitas boum, vt dicerent * Grimaldum Ducem Beneuentorum tranſmiſiſſe homines cum pulueribus, quos ſpargerent per campos & montes, prata & fontes, eò quod eſſet inimicus Chriſtianiſſimo Imperatori Carolo: & de ipſo ſparſo puluere mori boues. Propter quam cauſam multos comprehenſos audiuimus & vidimus, & aliquos occiſos plerosq; autem affixos tabulis in flumen proiectos, atq; necatos: & quod mirum valdè eſt, comprehenſi ipſi aduerſum ſe dicebant teſtimonium, habere ſe ſaltem puluerem, & ſpargere. Ita namq; diabolus occulto & iuſto Dei iudicio, accepta in illos poteſtate, tantum eis * ſuccedere valebat, vt ipſi eſſent teſtes fallaces ad mortem, & neque diſciplina, neque tortura, neq; ipſa mors deterrebat illos, vt aduerſum ſemetipſos falſum dicere non auderent. Hoc ita ab omnibus credebatur, vt penè pauci eſſent, quibus abſurdiſſimum videretur. Nec rationaliter penſabant vnde fieri poſſet talis puluis, de quo ſoli boues morerentur, non cætera animalia: aut quomodo tantum portari poſſet per tam latiſſimas regiones, quas * ſuper ſpargere pulueribus homines non poſſent, nec ſi Beneuentani viri & feminæ, ſenes & iuuenes cum ternis carris puluere * carricati egreſſi de regione fuiſſent. Tanta tamen ſtultitia oppreſſit miſerum mundū vt nunc ſic abſurdè res credantur à Chriſtianis, quales nunquam antea ad credendum poterat quiſquam ſuadere Paganis, Creatorem omnium ignorantibus. Hoc ideo propterea ad medium deduximus, quia huic valde [illegible] ſimile eſt: & exemplum poterat * vel exemplum tribuere de manifeſtatione: & vera ſenſus diminutione.*

* Grimoaldum

* ſuggerere

IESV CHRISTI
Annus 801.

LEONIS PAP. III. Annus 6. — CAROLI MAGNI. IMP. IRENES ITERVM 5.

OCTINGENTESIMVS primus annus ſequitur notatus Indictione nonâ, quo (vt habent Annales Francorum) *Carolus Magnus Imper. ſeptimo Kal. Maij Româ profectus Spoletum venit: & dum eſſet ibi, pridie Kal. Maij hora noctis ſecundâ terræmotus maximus factus eſt, quo & tota Italia grauiter concuſſa eſt. Quo etiā terræmotu Romæ tectum baſilicæ B. Pauli Apoſtoli magna ex parte cum ſuis trabibus decidit. & in quibuſdam locis vrbes, monteſq; ruerunt,* &c. De hac verò clade, quam tunc Romæ paſſa eſt baſilica S. Pauli, Anaſtaſius agit his verbis in ipſo Leone. I.

Nonâ verò Indictione, peccatis noſtris imminentibus, ſubitò terræmotus factus pridiè Kalendas Maij Eccleſia beati Pauli Apoſtoli ab ipſo terræmotu concuſſa, omnia ſarta tecta ruerunt. Quod conſpiciens magnus ac præclarus Pontifex, in magnam venit tribulationem, & lamentari cœpit tam pro argento quàm pro cæteris ſpeciebus, quæ ibidem demolita & confracta ſunt. Sed domino annuente, & beato principe Apoſtolorum protegente, præclarus Pontifex totis niſibus ſuis, certamen petentis inſtar, ſicut ab initio [illegible] bat ampla & maxima, fortitudine potens, in meliorem [illegible] ſtatum, & in meliorem ſpeciem eam marmoribus decorauit & [illegible] presbyterium quàm totam Eccleſiam marmorauit, & [illegible] renouauit: ſimiliq; & nauem, quæ eſt ſuper altare, ſarta tecta omnia nouiter reſtaurauit: quin etiam & tres imagines aureas ibidem obtulit, ſcilicet Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti, & beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Sed & aliam imaginem Saluatoris deauratam ſuper poſtes in introitu poſuit penſantem libras ſexaginta: ſed & omne argentum ibidem, quod quaſſatum erat, nouiter reſtaurauit. Necnon & feneſtras ipſius Eccleſiæ miræ pulchritudinis ex metallo Cyprio decorauit. & inferius de eadem baſilica.

*Item fecit in eadem baſilica beati Pauli [illegible] maiores fundatos ex argento puriſſimo, ex ipſius Apoſtoli dono, qui pendent inter columnas arcus, maiores numero vndecim, alios qui pendent inter columnas maiores dexterâ læuaq; numero quadraginta, ſimul penſantes libras ducentas & ſexagintaſeptem. Fecit & * ciborium cum columnis quinquagintaquinque ſuper altare miræ magnitudinis & pulchritudinis ex argento puriſſimo, penſans duo mille & quindecim libras, necnon & Crucem anaglypham pendentem in pergula ante altare penſantem libras tredecim, atque velum rubeum quod pendet ante altare habens in medio Crucem de chryſoclauo [illegible] ſſis: Fecit ibidem idem beatiſſimus Pontifex caniſtra ex argento puro numero quadragintaſeptem penſantes ſimul libras [illegible] quadraginta.* & inferius: *Fecit in eadem baſilica Doctoris mundi B. Pauli Apoſtoli Angelos ex argento puriſſimo duos, [illegible] nem Saluatoris in ingreſſu veſtibuli penſantes libras centum [illegible] mis. Verùm & polycandilum pendentem in pergula ante Confeſſionem cum catenulis aureis, quæ penſant libram vnam. [illegible] & in ingreſſu baſilicæ ſuper rugas maiores fecit in aperto ex argento quinque penſantes libras ducentas & quinquaginta. Fecit & [illegible] ſuprà Aquamanus ante . . . . deauratos duos argenteos penſantes libras quatuordecim. Fecit & ſuper confeſſionem maiores [illegible] anaglyphos ex argento puriſſimo, penſantes ſimul libras [illegible] ſex & vncias octo, atq; in rugas maiores [illegible] phas duas penſantes libras quinquagintaſeptem. Et conſtituit [illegible]* II.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN